

Ústav experimentálnej psychológie SAV, Bratislava 801 00, Koceľova 15

VÝROČNÁ SPRÁVA O ČINNOSTI ZA ROK 1977

Prerokované na schôdzi ústavnej rady dňa 21. XII. 1977
a na plenárnej schôdzi ústavu dňa 21. XII. 1977

Spracované podľa Smerníc Predsedníctva SAV, č. 2/1977

Ú v o d

Pre druhý rok päťročnice je charakteristické rozvinutie vedeckovýskumnej činnosti ústavu v rámci štátneho bádateľského programu, kde sa okrem viacerých čiasťkových výsledkov dosiahli aj syntézy; vzniklo aj niekoľko štúdií zameraných na rozvíjanie základných kategórií odboru a kritiky nemarxistických koncepcií v psychologických vedách. Kvalita a efektívnosť práce sa zvýšila niekoľkými koncepčnými a organizačnými úpravami /pozri prílohu IV., V./, aj keď k podstatnému zlepšeniu kritických pracovných podmienok nadošlo; nezvýšila sa ani pracovná kapacita. Cieľavedome sa zabezpečoval ideový a odborný rast pracovníkov, k čomu osobitne prispelo aj organizovanie socialistického sdruženia a záväzkové hnutie k 60. výročiu VOSR.

Celkové výsledky ústavu sú obsiahnuté v jednej knižnej monografii /ďalšia bola odovzdaná do tlače/, v 34 pôvodných štúdiách /príloha III./, 70 angažovaných a popularizačných príspevkoch. Získané poznatky sa priebežne uplatňujú v praxi, najmä prostredníctvom uzavretých dohôd.

I. PLNENIE UZNESENÍ XV. ZJAZDU KSČ A ZJAZDU KSS A ĎALŠÍCH DOKUMENTOV A UZNESENÍ

V rámci troch hlavných zámerov v celkovej činnosti ústavu - ideová priebojnosť, vyššia exaktnosť, smerovanie na prax - sa dosiahli tieto hlavné výsledky:

- A. Vyčlenením istej kapacity na rozpracovanie všeobecnej teórie psychológie a marxistickej kritiky buržoázných psychologických koncepcií vznikli 3 štúdie o kategórii psychickej regulácie /D.Kováč/, 5 štúdií rozvíjajúcich sovietske teoreticko - psychologické koncepcie /D. Kováč, M. Stríženec, J. Daniel, O. Halmiová, I. Ruisel - A. Kellö/ a 4 štúdie kriticky hodnotiace nemarxistické psychologické koncepcie /A. Kellö, R. Kostolanský, A. Uherík - E. Šebová, I. Ruisel/.
- B. Tak ako v minulosti aj tohto roku vznikli viaceré práce rozvíjajúce aktuálne politické úlohy pomocou psychologických poznatkov /seriál článkov I. Šípoša v socialistickom štýle života, štúdia D. Kováča a J. Daniela o socialistickom súťažení, a i./. Pracovníci ďalej pripravili rad príspevkov a relácií zameraných na aktuálne otázky súčasnosti /vedecký svetonázor, optimalizácia výchovy, boj proti stresu a i./. Iný okruh činnosti sa v roku 60. výročia VOSR týkal propagácie poznatkov sovietskej psychológie. Tomuto cieľu slúžilo aj organizovanie súťaže v recenzovaní sovietskej odbornej literatúry. V rámci záväzkov k 60. výročiu VOSR vznikla prehľadová štúdia o novších psychologických koncepciách osobnosti /D. Kováč a kol./, úvodník v časopise Studia psychologica; okrem toho sa v Studia psychologica publikoval historicko - prehľadový článok o výsledkoch sovietskej psychológie za 60 rokov.
- C. Vypracoval sa program ideologickej činnosti na ďalšie roky päťročnice, v rámci čoho sa t.r. odovzdal do tlače preklad sovietskej publikácie /Leontiev: Činnosť, vedomie, osobnosť/ a vypracovali viaceré angažované články /pozri kap. IX.c/.

- D. Rozpracoval sa dokument ÚV KSČ o realizácii projektu rozvoja výchovnovzdelávacej sústavy v ČSSR * pre podmienky ústavu, a to na vedeckovýskumný, publikačný, pedagogický a organizačný úsek. R. 1977 spresnili sa s týmto zámerom výstupy niektorých čiastkových úloh, získali sa riešitelia novej aktuálnej čiastkovej úlohy /nadané deti/ a nadviazala sa bližšia spolupráca so psychologickými pracoviskami v rezorte školstva.
- E. V zmysle pokynov sa uskutočnila kontrola komplexného programu kádrovej a personálnej práce, kde sa konštatovalo primerané plnenie úloh. Vyzdvihnúť treba rast členskej základne KSČ /2 noví kandidáti z radov doterajších pracovníkov/, účasť vo vyšších formách politického školenia /VUML, VPŠ ObV KSS/ a aktívne podieľanie sa na cyklickom vzdelávaní v SAV a v iných inštitúciách. Na celkovej činnosti pracoviska sa tak ako po minulé roky významne podieľala stranícka organizácia a účinne pomáhali aj spoločenské organizácie ústavu /DV ROH, SZM, ZSŽ, ZČSSP, JSBVO/. V plnení úloh uplynulého roka bol významným vodídlom akčný plán ústavu, zostavený na základe rozpracovania záverov XV. zjazdu KSČ a zjazdu KSS na podmienky ústavu a zahrňujúci ďalšie aktuálne úlohy roka. Celkove možno konštatovať, že terminované úlohy akčného plánu na rok 1977 boli splnené väčšinou na čas a v ostatných - priebežných sa vykonala alikvótna časť práce; jedna úloha - vydanie najdôležitejších výsledkov za minulosť - bola presunutá do jubilejného roka vzniku SAV.

II. PLNENIE PLÁNU VÝSKUMNÝCH ÚLOH A VÝSLEDKY VEDECKOVÝSKUMNEJ ČINNOSTI

a/ Prehľad najdôležitejších výsledkov

Ústav koordinuje hlavnú úlohu č. VIII-5-2 "Poznávacie procesy a ich vplyv na utváranie osobnosti socialistického človeka", v rámci ktorej rieši 5 čiastkových úloh. Okrem toho sa podieľa jednou čiastkovou úlohou na hlavnej úlohe VII-2-4, VIII-6-11 a na úlohe technického rozvoja P 04.

VIII-5-2/1 Psychologické mechanizmy autoregulácie so zreteľom na poznávacie procesy

Zodp. riešiteľ: A. Uherík a 4 spolupracovníci

Experimenty uskutočnené na zdravých osobách v podmienkach autogénneho tréningu a pacientoch /astma bronchiálne/ ukázali, že regulačné mechanizmy sa prejavili aj v mierach asymetrie ERK; zistili sa bilaterálne rozdiely ERK v závislosti od rôznych podnetov. Skúmanie respirácie ukázalo väčšiu pohotovosť reagovania vo fáze výdychu ako pri vďychu. Kvalitatívne miery priebehu respirácie korelujú s niektorými črtami osobnosti. Elektrofyziológické miery ako ukazovatele vlastnosti osobnosti sú však naďalej otvoreným problémom.

VIII-5-2/2 Spôsoby uchovania informácií

Zodp. riešiteľ: I. Šípoš a 4 spolupracovníci

Viacere experimenty uskutočnené v rámci dlhoročnej tematickej koncepcie o zástoji pamäti v psychologickú reguláciu správanja ukázali, že zoskupovanie informácie nastáva skôr ako pojmová kategorizácia; inštrukcia kategorizovať je interindividually závislá. Sémantický materiál nepodlieha rozpadu tak rýchlo, ako sa doteraz tvrdilo. Vypracovala sa syntéza poznatkov o hľadacej činnosti vo forme monografie /O. Halmiová/.

VIII-5-2/3 Interfunkčné vzťahy osobnosti a percepčionómnických procesov

Zodp. riešiteľ: I. Rušiel a 4 spolupracovníci

Výsledky početných experimentov upresnili skúmané vzťahy tak, že anxieta, rigidita a psychotizmus najvýraznejšie ovplyvňujú rýchlosť a presnosť vnímania. Pokles pamäťových výkonov sa zistil už v počiatočnom štádiu schizofrenického ochorenia v závislosti od intelektu a v náročných úlohách aj u chronických alkoholikov. U normálnych osôb sa závislosť pamäti od intelektu prejavila len pri úlohách s retenčným intervalom. Vzťah intelektu k tvorivým výkonom sa prejavuje v troch kombináciách.

VIII-5-2/7 Vplyv záťaže na poznávacie procesy

Zodp. riešiteľ: J. Daniel a 3 spolupracovníci

Pri opakovanom experimente s úlohami kľúčovými zvýšené nároky na kognitívne funkcie sa zistilo relatívne zlepšenie výkonu len u náročnejších úloh. Sledovanie biochemických zmien /hľadania 17 OHCS/ ukázalo, že táto miera je citlivejšia pri psychickej než pri fyzickej záťaži. Navrhla sa úprava komplexnej metodiky pre výskum záťaže kognitívnych procesov. V šerénom výskume sa zistilo, že operátori s vysokými rizikovými tendenciami majú nižšiu intelektovú kapacitu a sú menej sebaistí.

VIII-5-2/8 Zmena nárokov na poznávacie procesy človeka pri zavádzaní automatizovaného systému riadenia

Zodp. riešiteľ: M Stráženee a 2 spolupracovníci

Analýza činnosti pri strojoopise /ako analógie činnosti pri termináli/ ukázala vplyv niektorých psychických vlastností na chybovosť. Skúmanie hľadania v zozname položiek na obrazovke terminála prinieslo poznatky o optimálnom rozmiestnení rôzneho alfanumerického materiálu. Metodika na výskum mentálneho zobrazovania sa použila u skupiny operátorov a študentov, pričom sa zistili rôzne stupne obťažnosti jednotlivých mentálnych transformácií.

VII-2-4/4 Integrácia v párových funkciách človeka z hľadiska vývinu

Zodp. riešiteľ: D. Kováč a 1 spolupracovník

V hľadaní somatických znakov laterálnej preferencie sa ukázali validnými miery deformácie lebky a odklonu ucha pretrvávajúce z obdobia ranného detstva. Navrhla sa komplexná metodika na zisťovanie laterálno - preferenčných pomerov u detí vstupujúcich do školy, ktorá sa overila v sondačnom výskume.

VIII-6-11/3 Kritika niektorých neobehavioristických koncepcií a humanistickej koncepcie

Zodp. riešiteľ: O. Halmiová a 1 spolupracovník

Na základe štádia najnovších koncepcií humanistickej psy-

chológie uskutočnilo sa kritické zhodnotenie jej filozofických základov, metodologických pozícií a najmä jej chápania osobnosti. Podobným spôsobom sa rozobrali biologizujúce a sociologizujúce názory na vývin osobnosti a to z pozície marxistického chápania biodromálneho vývoja človeka. Sprístupnili sa kritické stanoviská k teóriám interakcionalizmu v západnej psychológii a ku snahám o počítačové modelovanie osobnosti.

P 04/121/201/03 Psychologická príprava budovania ASR

Zodp. riešiteľ: M. Strišenec a 1 spolupracovník

Výskum motivačnej štruktúry u vedúcich pracovníkov v niekoľkých podnikoch ukázal, že od automatizovaného systému riadenia sa očakáva najmä zvýšenie zaujímavosti práce, významu vedomostí a uplatnenia schopností. Na úrovni vrcholového riadenia dominujú motívy sebauplatnenia pred ekonomickými motívami. Výsledky výskumu sú obsiahnuté v dokončenej kandidátskej práci /V. Rosová/.

b/ Kontrola plnenia plánu sa uskutočňovala mesačne vedúcimi oddelení a polročne riaditeľom. Celkovo možno konštatovať, že ciele čiastkových úloh na rok 1977 sa splnili, aj keď niekde došlo k časovému posunu pri spracovávaní výsledkov. Vzhľadom na veľký počet úloh a malý počet pracovníkov, do plnenia plánu sú vo zvýšenej miere zapájaní aj pracovníci na študijných pobytoch a aspiranti.

c/ -

III. UPLATNENIE VÝSLEDKOV VEDECKEJ PRÁCE

a/ Najvýznamnejšou vedeckou publikáciou ústavu z r. 1977 je kniha I. Šípoša: Pamäť a znovupoznanie, Veda, Bratislava 1977, str. 208; ide o prvú čs. monografiu o základných pamäťových procesoch, ktorá vznikla ako syntéza svetových poznatkov a výskumov autora v rámci štát. bádateľ. programu. Širší teoretický a metodologický dosah má publikovanie príspevkov zo sympozia o pamäti ako regulátorii správania, uskutočneného r.1976

/rozšírené monotematické číslo Studia psychologica, 19, 1977 č. 3, str. 87/. Ide o výsledok interdisciplinárneho prístupu k pamäti z hľadísk biochémie, neurofyziológie, experimentálnej psychológie, klinickej medicíny a modelovania, ktorý prináša systémový pohľad na fungovanie mnémických procesov. Časopisecké štúdie sú uvedené v prílohe.

b/ -

c/ Realizácia výsledkov z predchádzajúcich rokov.

V časopise Studia psychologica, vydanom Ústavom experimentálnej psychológie SAV vyšlo 22 štúdií od pracovníkov ústavu /t. j. 50% z celkovej počtu publikovaných prác/. Vo väčšine z nich sa sprístupnili výsledky základného výskumu z predošlých rokov. Pokračovalo sa vo vydávaní polopublikácií "Správy ÚEP SAV", ktoré predstavujú pohoťové odovzdávanie výsledkov výskumu odbornej psychologickéj praxi, predovšetkým pokiaľ ide o nové metódy. R. 1977 vyšlo 30 čísel a týkajú sa predovšetkým rozšírenia novších metodických prístupov, spôsobov spracovania výskumných údajov a najnovších poznatkov o pamäti. Výsledky týkajúce sa psychickej a fyzickej záťaže boli odovzdané psychologickému pracovisku, ČH Bratislava. Metodiky a psychodiagnostické pomôcky boli poskytnuté Psychiatrickej liečebni Sučany a Psychiatrickému odd. OÚNZ Nitra. Poznatky z výskumu systému lekár - termínál boli odovzdané II. neurologickej klinike v Bratislave.

d/ -

e/ -

f/. Oponovaná záverečná správa : "Vplyv množinového vyučovania matematiky na osobnosť žiaka ZŠ" /G. Farkaš/ bola odovzdaná rezortu školstva.

g/ Ústav ako koordinačné pracovisko hlavnej úlohy VIII-5-2 usporiadal 2. stretnutie riešiteľov tejto úlohy vo Vevečanoch, kde sa prednieslo 25 referátov. Stručné výťahy z referátov vyšli v správach ÚEP SAV č. 279 /Poznávacie procesy a ich vplyv na utváranie osobnosti socialistického človeka/ a boli rozoslané hlavným psychologickým pracoviskám a zošp. riešiteľom iných psychologických čiastkových úloh.

h/ Z príležitosti životného jubilea obdržal I. Šípoš striebornú plaketu Ľudovíta Štúra a finančnú odmenu z literárneho fondu. Odmeny SAV boli udelené za publikácie I. Šípoš: Pamäť a znovuzpoznanie, J. Daniel a kol.: Psychologická analýza činnosti operátora, D. Kováč /ed./: Metodologické problémy psychológie v rozvoji európskych socialistických krajín. Čestné uznanie za spoluprácu so Slovenským komitétom pre vedecké riadenie obdržal J. Daniel.

IV. SPOLUPRÁCA S PRACOVISKAMI ČSAV A SAV

Pokračovala spolupráca ústavu so Psychologickým ústavom ČSAV v Prahe a Psychologickým laboratóriom ČSAV v Brne podľa dohôd /posudzovanie prác, vypožičenie unikátnej literatúry, zapožičanie metód a iné/.

V. SPOLUPRÁCA S VYSOKÝMI ŠKOLAMI

a/ Vedeckovýskumná spolupráca /na základe dohody/ pokračovala s Katedrou pedagogickej psychológie PFUK a Katedrou pedagogiky a psychológie Vojenskej politickej akadémie K.G.

b/ -

c/ Externú pedagogickú činnosť vykonávali na PFUK: dr. D. Kováč, DrSc., dr. M. Stráženec, CSc., dr. J. Daniel, CSc., dr. A. Uherík, CSc. PFUK, dr. I. Ruisel, FFUJŠ - dr. D. Kováč, DrSc., SVŠT - dr. A. Potašová, CSc.

d/ -

e/ Na pracovisku pôsobilo 6 vedeckých pomocných síl, ktoré sa plne osvedčili. Pracovníci ústavu viedli dve a posúdili 10 diplomových prác, ďalej posúdili 7 rigorózných prác a 5 kandidátskych prác.

VI. SPOLUPRÁCA S REZORTNÝMI VÝSKUMNÝMI ÚSTAVMI A INÝMI ORGANIZÁCIAMI

a/ V rámci zaluvnej spolupráce sa poznatky výskumu uplatnili pri tvorbe profesiogramov operátorských funkcií /Slovnaft, Inštitút Slováckého, vo vyučovacom procese /Katedra pedagogickej psych.

FFUK, Katedra pedagogiky a psychológie Vojenskej politickej akadémie/, pri odstraňovaní porúch adaptácie u nepočujúcich detí /ZDŠ pre nepočujúcich/ a v rutinnej činnosti /metodiky výskumu pamäti odovzdané Inštitútu Slovnémie/.

b/ Z ostatnej spolupráce treba vyzdvihnúť predovšetkým spoluúčasť na rozsiahlom výskume ÚV SZM týkajúceho sa osobnosti funkcionára SZM /vypracovanie projektu, dodanie metód, spracovanie údajov/; s Výskumným ústavom hygieny sa spolupracovalo na rezortnej úlohe Ministerstva zdravotníctva /longituďinálne sledovanie somatického a psychického vývinu detí a mládeže a na výskume vplyvu hluku na spánok/, s Klinikou telovýchovného lekárstva /psychologické činitele výkonu športovca/, a s Čs. výskumným ústavom výživy ľudu /vplyv nutričných ukazovateľov na kognitívny výkon/, s Ústavom zdravotnej výchovy a Neurologickou klinikou /výskum osôb v pokročilom veku/, s Novinárskym štúdiijným ústavom /výskum postojov poslucháčov rozhlasu/; ústav zabezpečoval realizáciu súťažnej práce ŠVOČ, ktorá sa v celoštátnom kole umiestnila na prvom mieste.

VII. KÁDROVÁ PRÁCA A VÝCHOVA VEDECKÝCH PRACOVNÍKOV

Roku 1977 pôsobilo v ústave 33 pracovníkov na systematizovaných miestach; 4 pracovníci boli na štúdiijnom pobyte a 5 v riadnej aspirantúre. Na plánované miesto štúdiijného pobytu bol koncom roka prijatý Ľ. Kurue. V priebehu roka z ústavu odišli L. Lavotňa /platové zlepšenie/ a Ľ. Jánošová /platové zlepšenie a byt/. Na jedno z uvoľnených miest bola prijatá absolventka internej aspirantúry V. Rosová.

a/ V ústave niet pracovníkov, ktorí by nezodpovedali politickým požiadavkám na centrálnu inštitúciu. Všetci pracovníci sú zapojení do systému politického vzdelávania. Členovia strany zväčša zastávajú rôzne lektorské funkcie, jeden študuje vo VUML, ďalší navštevuje večernú politickú školu ObV KSS. V ústave sa organizuje základný stupeň VSV, politické školenie v rámci SZM, ROH a SZŽ. Významný zástoj mali aj filozoficko-metodologické semináre, kde vo väčšej miere začínajú vystupovať aj mladší pracovníci. V niektorých oddeleniach ústavu prebiehalo aj individuálne filozofické štúdium so spoločnými diskusiami.

Dvaja pracovníci ústavu systematicky prednášajú v rámci cyklického vzdelávania vo viacerých inštitúciách; jeden funkcionár ústavu bol zaradený do tohoročného kurzu cyklickej prípravy v SAV. Jeden pracovník ukončil postgraduálne štúdium na FFUK v Prahe.

V roku 1977 sa uskutočnili dve kontroly týkajúce sa plnenia kádrových programov. Ročná kontrola plnenia záverov komplexného hodnotenia ukázala, že 23 pracovníkov splnilo závery na 100% a čiastočne splnilo 9 pracovníkov. Dodatočne uložené úlohy sa týkajú prispievania k rozvoju školskej sústavy, orientácie na ťažiskové úlohy a zefektívnenie organizačnej práce v ústave.

Kontrola plnenia komplexného programu kádrovej a personálnej práce ukázala v celku plnenie vytyčených cieľov etap. Aj keď sa zatiaľ plán zvyšovania počtu vedeckých pracovníkov časovo neplní, sú reálne predpoklady na obhajobu 3 kandidátskych prác r. 1978. Roku 1977 boli ďalší dvaja pracovníci priradení do kategórie vedecko-technických pracovníkov. Ústav už vyčerpал celú kvótu prírastkov na celú päťročnicu /t.j. 1 systematizované miesto, 2 aspirantov a 2 študijné pobyty/.

b/ Starostlivosť o pracujúcich vychádza z komplexného programu do roku 1980 a zamerala sa hlavne na zvyšovanie kvalifikácie /účelové práce/ a erudície /jazykové kurzy/ pracovníkov. Aj keď sa vďaka priamemu zásahu predsedu SAV získala pre ústav jedna pracovná miestnosť, kritická priestorová situácia ústavu naďalej pretrváva. Pracovné podmienky t.r. zhoršovala aj prebiehajúca adaptácia v budove.

Napriek uvážlivému rozdeľovaniu prírastku mzdového fondu naďalej pretrváva situácia, že v ústave 9 pracovníkov je pod spodným limitom kategórie, na ktorú má nárok z hľadiska vzdelania a praxe. Len na krytie týchto disproporcií je potrebné zvýšiť mzdový fond o 2 300 Kčs.

c/ Interní aspiranti ústavu sú v maximálnej miere začlenení do ideovo-odborného a politického diania v ústave /okrem štúdia marxistickej filozofie/. Školitelia vyžadujú aj plnenie plánu, týkajúceho sa ideovopolitickej činnosti.

6/ Na pracovisku sa školilo 5 interných aspirantov /jeden z nich skončil aspirantúru k 30.IX., avšak ďalší je v prijímacom pokračovaní/, 5 pracovníkov bolo vo vedeckej príprave a 13 v externých aspirantúrach. Z uvedenej štatistiky vyplýva, že v ústave sa školí 23 pracovníkov, čo je z psychologických školiacich pracovísk v celoštátnom meradle ďaleko najvyšší počet. Táto skutočnosť si vyžaduje náležitú zohľadnenie kádrovej kapacity, ako aj materiálno - technického zabezpečenia pracoviska.

VIII. VYHODNOTENIE VEDECKÝCH STYKOV SO ZAHRANIČÍM V R. 1977

1. Ťažiskom zahraničných stykov r. 1977 boli akcie vyplývajúce z medzinárodných dohôd Akadémií socialistických krajín. Ďalšie cesty sa uskutočnili na pozvanie do socialistických krajín, jedná devízová cesta bola na konferenciu v kapitalistickej krajine.

2. Styky so socialistickými krajinami

a/ Ústav má jednu úlohu zaraďenú do programu RVHP /Ergonómia/ a jednu v Intermozog, kde sa plnili vedeckovýskumné úlohy v zmysle vypracovaných plánov.

b/ V rámci dvojstrannej spolupráce s Psychologickým ústavom ^{AV ZSSR, AV NDR a} AVSRV RSR pokračovala spolupráca vzájomnými študijnými pobytmi /okrem RSR/, výmenou najdôležitejších výalečkov a prípravou spoločnej konferencie, ktorá sa uskutoční v Smoleniciach r. 1978. Najrozsiahljšou zahraničnou akciou bola účasť 6. pracovníkov ústavu na IV. stretnutí psychológov podunajských krajín vo Visegráde /EŠR/, kde sa okrem iného aj upresnil ďalší postup spolupráce so zmluvnými partnermi. Všetky úlohy zahrnuté do dohôd sa zo strany ústavu plnili v zmysle jednotlivých etáp. Osobitný význam mala účasť riaditeľa ústavu na V. zjazde sovietskych psychológov a študijná cesta I. Šipoša do Psychologického ústavu AV ZSSR. Z neplánovaných akcií boli významné najmä návšteva riaditeľa Psychologického ústavu z Kijeva, ako aj exkurzia leningradských študentov a učiteľov.

3. Styky s kapitalistickými štátmi

Účast M. Strážena na konferencii o operátorovi v Anglicku prispela k získaniu najnovších vedeckých informácií, potrebných k riešeniu čiastkovej úlohy č. VIII-5-2/8 a PO 4/121/201/03.

Na náklady SAV bol hosťom ústavu J. Gruzelier - psychofyziológ z Anglicka.

4. /

5. /

6. Členom medzinárodnej asociácie aplikovanej psychológie je J. Daniel.

7. Vedecké stretnutia

Účast pracovníkov na IV. stretnutí psychológov podunajských krajín vo Visegráde /MĽR/ sa realizovala vďaka porozumeniu Odd. PSAV pre riadenie pracovísk spoločenských vied a znamenala prínos pre riešenie zaluvnej spolupráce i nadviazanie kontaktov s ďalšími pracoviskami.

8. Štatistické prehľady

Hlavným podujatím bola akcia uvedená v bode 7.

A. Socialistické krajiny

Vyslania: ZSSR - 3 /2 študijné pobyty - reciprocita/
/1 konferencia - pozvanie/

KDR - 1 /1 konferencia - pozvanie/

Bulharsko - 1 / konferencia - pozvanie/

MĽR - 7 / konferencia - 1- devízová, 2-reciprocita,
4-pozvanie/

Poľsko - 1 / konferencia - pozvanie/

Prijatia: Jugosl. - 2 /študijný pobyt na náklady SAV/

MĽR - 2 /študijný pobyt - reciprocita/

ZSSR - 2 /na náklady inej čs. inštitúcie/

PLR - 3 /na náklady inej čs. inštitúcie/

B. Kapitalistické štáty

Vyslanie: Anglicko - 1 /konferencia - devízová/

Prijatia: Anglicko - 1 /na náklady SAV/

Fínsko - 1 /na náklady inej čs. inštitúcie/

Do zahraničia bolo vyslaných celkovo 14 osôb na 18 týždňov /z toho do socialistických krajín 13 osôb na 17 týždňov/. Prijatých bolo 11 osôb na 8 týždňov /z toho zo socialistických krajín 9 osôb na 6 týždňov/.

IX. KULTÚRNO-POLITICKÁ, EDIČNÁ A VEDECKO-POPULARIZAČNÁ ČINNOSŤ

a/ Kultúrno-politické podujatia sa r. 1977 uskutočnili väčšinou na ústavnej úrovni a týkali sa významných politických a spoločenských udalostí, predovšetkým 60. výročia VOSR. Jednotný plán akcií k tomuto výročiu bol nielen splnený, ale i prekročený. V rámci utužovania stykov s Psychologickým ústavom ČSAV uskutočnil sa tematický zjazd mladších pracovníkov do Prahy, spojený s kultúrnym programom.

b/ Edičná činnosť

Vo vydavateľstve Veda vyšla monografia I. Šípoša: Pamäť a znovuzpoznanie.

c/ Vedecko-popularizačná činnosť

1. Hlavní funkcionári Slovenskej psychologickéj spoločnosti /predseda a vedecký tajomník/ sú pracovníkmi ústavu a ústav sa aktívne podieľa na zabezpečení celkovej činnosti spoločnosti; v popredí stojí príprava V. zjazdu spoločnosti. Pokračovala spolupráca so Socialistickou akadémiou /sekcia pedagogiky a psychológie/ a s VTS prednáškovou činnosťou.

2. Náročná prednášková činnosť sa uskutočnila najmä pre Inštitút riadenia pri vláde SSR, Ústav pre postgraduálne vzdelávanie a cyklickú prípravu MŠ SSR, Obv. výbor SZM.

3.-5. Zoznam angažovaných a populárno-vedeckých článkov a relácií /spolu 80 publikovaných i odevzdaných do tlače/

Arbet, L.: Ženy vo vede a ich problémy /Nedeľná Pravda/

Árochová, O.: Pamäť a vek /Výživa a zdravie, Kalendár na rok 1978/

Árochová, O.: Sú školáci preťažovaní? Nové slovo, 19, 1977, 3.11

Bíro, V.: Psychologický prístup k ťažkovochovej mládeži.

/Otázky defektológie/

Bíro, V.: Prínos marxizmu v riešení psychologickéj problematiky genézy osobnosti, /Filozofia/.

- Daniel, J.; Sarmány, I.: Problematika stresu v sovietskej psychológii, Psychol. v ekon. praxi
- Daniel, J.; Ďurič, L.; Koščo, J.; Kondáš, O.: Perspektívy použitej psychológie na Slovensku po XV. zjazde KSČ, Čsl. psychol., 1977 XXI, 2, 101-108
- Daniel, J.: Súčasná sovietska inžinierska psychológia, Tech. nov. XX., 8, 1977, 7
- Droppová, Z.: Čaká vás rozhodovanie? ~~PEP~~ Elektrón
- Droppová, Z.: Rozhodovanie a jeho výskum v ZSSR, ~~PEP~~ PEP
- Ficková, E.: Astmatické dieťa z psychologického hľadiska. Rodina a škola, 5 strán.
- Halmiová, O.: K niektorým problémom súčasnej sovietskej diferenciálnej psychofyziológie, začená do Stud. psychol.,
- Horkovič, G.: Problémy alkoholizmu - prednáška v Rozhlase /marec 1977/
- Horkovič, G.: Stres a duševné zdravie /Nedeľná Pravda/
- Kostolanský, R.: Bývanie pre starších ľudí z hľadiska psychológie /Projekt/
- Kostolanský, R.: Frustrácia potrieb ako činiteľ bezpečnosti práce /Bezpečnostná práca/
- Kostolanský, R.: Prírodné a spoločenské v človeku v diskusiách sovietskych vedcov /NOVÉ SLOVO/
- Kováč, D.: Ľaváci v živote a v športe. Práca, XXIII., 1977, č. 275, str. 5
- Kováč, D.: Október a my /anketa/, Nové slovo, XIX, 1977, č. 46, str. 15
- Kováč, D.; Daniel, J.: Socialistická súťaž vo vedecko-výskumnom ústave v oblasti vied o človeku /Správy SAV/
- Potašová, A.: Agresivita ako výchovný problém /Funkcionárka/
- Ruisel, I.: Psychologické aspekty obezity u detí, Čítanie o správnej výžive, 1977, 21-23
- Ruisel, I.: Čo vieme o chuti, Čítanie o správnej výžive, 1977, 69-71
- Ruisel, I.: Niektoré možnosti profesijnej adaptácie učňov stavbárskych profesií, Odborná výchova, 27, 1977, č. 6, str. 169

- Ruisel, I.; Kellő, A.: Psychológia osobnosti v ZSSR /Nové slovo/
Ruisel, I.: Psychologické aspekty osobnosti funkcionára SZM , súčasť záverečnej správy "Osobnosť zväzového funkcionára v podmienkach práce SZM SSR", prvej etapy výskumnej úlohy č. 1 - 6, "Výskum riadiacej a metodologickej práce OV SZM".
- Sarmány, I.: Niektoré otázky bezpečnosti práce v ZSSR /Bezpečnosť a hygiena práce/
Strišenec, M.: Súčasná teoretická koncepcie sovietskej inžinierskej psychológie /Technická práca/
Šebej, F.: Psychické faktory v príprave karatistu z hľadiska materialistickej psychológie /Tréner/
Šebová, E.: Predsviatočné zamyslenie, Dorka, 1977, č. 11
Šipoš, I.: Malá pracovná skupina. Bulletin Inštitútu Slovného č. 2, Bratislava 1977, str. 107-118
Šipoš, I.: Rozhlasové relácie ~~poslávajúc~~ ku riešeniu problémov medziľudských vzťahov. Mesačne raz - okrem prázdnin.
Šipoš, I.: Články o soc. štýle života v Novom slove, č. 12, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 47, v r. 1977
Šipoš, I.: Angažované príspevky o rôznych otázkach soc. telesnej výchovy a športu, Práca, rôzne pondelkové čísla v r. 1977
Štukovská, M.; Arbet, L.: Psychohygiena stolovania v minulosti a dnes. Čítanie o správnej výžive 1977, str. 68-69
Uherík, A.: Psychika a mozog, /Príroda a spoločnosť/
Uherík, A.: Aj stres má pozitívnu funkciu /Príroda a spoločnosť/
Uherík, A.: Joga z hľadiska psychologického /Príroda a spoločnosť/
Uherík, A.: Osobnosť a delikvencia /Príroda a spoločnosť/
Uherík, A.: Materialistické poznávanie ľudskej psychiky /Nedelná Pravda/
Uherík, A.: Psychologické aspekty propagandy /Zborník zo seminára novinárov/
Uherík, A.: Medziľudské vzťahy, ich regulácia a politický význam /Zborník zo seminára funkcionárov ROH/
Uherík, A.; Šebová, E.: Nevedeckosť humanistickej psychológie /Pravda/
Valter, V.: Psychofyzika každodenného života /Nedelná Pravda/

- Zelman, J.: Zobrazenie informácií na počítači /Príroda a spoločnosť/, 26, 1977, č.16, str. 28-31
Zelman, J.: Počítač - pomocník človeka /Nedeľná Pravda/
Zelman, J.: Psychológia v práci funkcionára SZM /Smena/

6. Ústav poskytol materiály pre výstavu spoločenskovednej literatúry v Univerzitnej knižnici v novembri 1977.

X. VÝSLEDKY ČINNOSTI PRACOVISKA V ROZVOJI INICIATÍVY PRACUJÚCICH

V ústave sa r. 1977 súťažilo v štyroch formách: socialistická súťaž "Každý po socialisticky", súťaž o najlepšiu recenziu sovietskych prác, súťaž o pribojnú angažovanú prácu a záväzky k 60. výročiu VOSR. Socialistická súťaž prebiehala v troch kategóriách: vedeckí pracovníci, odborní a vedecko-technickí pracovníci a spolupracujúce složky. Pri hodnotení sa vychádzalo z vytýčených kritérií a na víťazov súťaže sa prizrelo pri odmenách. Uskutočnilo sa 5 výrobných porád DV ROH, na ktorých sa riešili otázky zabezpečenia plánovaných úloh, prevádzkové problémy a pripravovali sa kultúrno-spoločenské akcie.

Z á v e r

Z prehľadu vedeckovýskumnej činnosti vyplýva, že sa predovšetkým dosiahol rad pozoruhodných čiastkových výsledkov. Pre zodpovedných riešiteľov čiastkových úloh z toho vyplýva povinnosť vynaložiť maximálne úsilie na ich syntetizáciu, a to z hľadiska viacerých kritérií. Predovšetkým treba s väčším prihliadnutím na zámery hlavnej úlohy pripraviť záverečné správy pre priebežnú oponentúru v máji 1978. Vybrané výsledky treba pripraviť ako podklad vo forme expertízy pre Jednotný plán spoločenskovedného výskumu. Napoko sa treba dôkladne pripraviť na medzinárodnú konferenciu, ktorá sa uskutoční v rámci plánovanej konferencie partnerských zahraničných ústavov. Skvalitnenie vedecko-výskumnej a vedecko-organizačnej práce sa v budúcom roku očakáva nielen dôslednejším dodržiavaním organizačného poriadku pracoviska, ale aj organizačnými úpravami štruktúry pracoviska. Buďe si to vyžadovať

väčšie podieľanie sa pracovníkov ústavu v riadiacej činnosti a väčšiu zodpovednosť v zabezpečovaní úloh spoločného významu. Naďalej bude treba vynaložiť zvýšené úsilie na zlepšenie pracovných podmienok ústavu získaním vytypovaných priestorov, resp. prípravou perspektívneho riešenia.

Uvedené a ostatné úlohy vyplývajúce z činnosti ústavu za rok 1977, ako aj ďalšie nové úlohy budú podrobne rozvedené v akčnom pláne ústavu na rok 1978.

PRÍLOHA III.

Zoznam pôvodných publikovaných vedeckých prác.

1. Knižné práce

Šípoš, I.: Pamät a znovuzoznanie, Bratislava, Veda, 1977, str. 208

2. Časopisecké štúdie

Arbet, L.: A multivariate approach to problems of creativity. Studia psychol., 19 1977, č.2, str. 132-147

Arbet, L.: O vývoji Inventória slovenské príslovia. Správy ÚEP SAV, 1977, č.300

Árochová, O.: Alters Aspekte der visuellen Reproduktion. Studia psychol. 19, 1977, č.3, str. 232-237

Árochová, O. + Potašová, A.: Correlation between STM and the quantity of visual stimuli. Studia psychol., 19, 1977, č.4 str. 309-313

Árochová, O.: Časová odpoveďová premenná v KDP úlohách vizuálneho charakteru. Správy SAV, č. 293

Bíro, V.: Diagnostics of psychophysiological functions in sportmen during the course of ergometry, Studia psychol., 19 1977, č.1, 52-59

Bíro, V. - Šebej, F.: Osobnostné črty a zmeny respirácie počas senzomotorickej záťaže u astmatikov, Studia psychol., 19 1977, č.4, str. 314-317

Bíro, V.: K použitiu škál "n-i" v praktickej diagnostike, Správy ÚEP SAV, č. 268, 1977

Daniel, J.: Psychologické aspekty pracovného zácviiku zváračov, Zborník o výuke zváračov, DT Bratislava, 1976, 128-135

Daniel, J.: Prístrojová technika a experimentálne modely v inžinierskej psychológii, Zborník z III. stretnutia psychológov priemyslu ČSSR, Slovchémia, 1976, 24-31

Daniel, J. - Chalupa, B.: Vedeckotechnický rozvoj a úkoly psychologie v socialistickej spoločnosti, Psychol. v ekon. praxi, 1976, XI, 2 - 4, 71 - 82

Daniel, J.: Profesijsné poradenstvo a prognostické úvahy o práci, In: Koščo /Ed./ Školské a profesijsné poradenstvo, Bratislava, 1976, SNP, 153-158

- Daniel, J. - Sarmány, I.; Zelman, J.: Subject's attitudes towards psychological experiments, *Studia psychol.*, 1977, 1, 13-18
- Daniel, J.: Psychická záťaž v pracovnej činnosti, In: Pikala, Daniel /Ed./ *Psychologické aspekty pracovného prostredia*, Práca, Bratislava, 1976, 54-74
- Daniel, J.: Pracovný zácvik ako forma pracovnej adaptácie, In: Hronský M. /Ed./ *Socialistický pracovný kolektív*, Práca, Bratislava, 1976, 200-214
- Daniel, J.: Effect of repetition of experiment on the parameters of psychic and physical load, *Studia psychol.*, 1977, 19 č. 4, 287-300
- Daniel, J.: Východiská a súčasné tendencie v sovietskej ergonómii, *Syntéza* 1977, X., 5, 187-190
- Daniel, J.: Skúsenosti s použitím Stroopovho testu interferencie v priemyselnej a dopravnej psychológii, *Správy ÚEP*, 1977 č. 277
- Droppová, Z.: Proces vytvárania mentálneho zobrazenia a možnosti jeho opisu, *Správy ÚEP SAV*, 1977, č. 297
- Droppová, Z.; Farkaš, G.: Metóda GUHA a možnosti jej aplikácie v psychológii /I., II./, *Správy ÚEP SAV*, 1977, č. 270-271
- Ficková, E.: Bioelektrická reaktivita kože u astmatikov v podmienkach psychickej záťaže, *Správy ÚEP SAV*, č. 299
- Halmiová, O.: Binárne klasifikačné úlohy, *Správy ÚEP*, 1977, č. 269
- Halmiová, O.; Šípoš, I.: On problems of intentional forgetting, *Stud. psychol.*, 1977, 238-242
- Halmiová, O.; Potašová, A.: Výskumná sonda k niektorým mentálnym výkonom detí z DD, *Správy ÚEP SAV*, 1977, č. 282
- Halmiová, O.; Šebová, E.: Pamäťový výkon pri rôznej úrovni aktivácie, *Správy ÚEP SAV*, č. 287
- Halmiová, O.; Šípoš, I.: Problémy úmyselného zabúdania, *Čsl. psychol.*, 1977, č. 4, str. 334-340
- Kellö, A.: Memory performance in sportsmen. *Studia psychol.*, 19, 1977, č. 2, str. 168-170
- Kellö, A.: Effect of emotional traits on memory achievements: preliminary report. *Studia psychol.*, 19, 1977, č. 3, 225 - 231
- Kellö, A.: Vzťah medzi emočnou labilitou a pamäťovým výkonom v skúške verbálnej identifikácie. *Správy ÚEP SAV*, 1977, č. 283

- Kellö, A.: Vzťah medzi emočnou labilitou a pamäťovým výkonom v Rey-Ostrriethovej komplexnej figúre. Správy ÚEP SAV, 1977, č. 273
- Kellö, A.; Ruisel, I.: Relationship between personalita traits and group status of junior basketball players. In: IV. svetový kongres ISSP Souborny.Praha,3.-9.X.1977 str. 169
- Kováč, D.: Psychoregulatory approach to short-term memory.Studia psychol., 19, 1977, č. 3, 221-224
- Kováč, D.: Meranie práve prebiehajúcej psychickej regulácie v poznávacích procesoch. Čs. psychol.,21, 1977, 5, 416-425
- Kováč, D.: Paradoxy v človeku z hľadiska medzipohlavných rozdielov. In: J. Hvozdík a kol., Psychologická výchovná starostlivosť a rozvoj osobnosti človeka, Košice, Východoslov. vydav. 1977, 101-107
- Kováč, D.: K strategičeským zadaniam ďalšieho rozvitja psychologii. Reports of the Inst. Exp. Psychol., S.A.S., 1977, No. XXII.
- Kováč, D.: /red./, Poznávacie procesy a ich vplyv na utváranie osobnosti človeka. Správy ÚEP SAV, 1977, č. 279
- Kováč, D.: Requirements for experiments derivig from the methodology of mental regulation of behaviour. In: 3rd Prague Conf. Psychology of Human Learning and Development, Prague, 1977, 53
- Kováč, D.: Interfunctional relationship between personality and cognitive processes. In: Meeting of Psychologists from Danubian Countries, Abctracts, Visegrád 1977, 42
- Kováč, D., a kol.: Novšie psychologické koncepcie osobnosti. Správy ÚEP SAV, 1977, č. 286
- Kováč, D.; Ľ. Končeková,: Tests of skill as measures of lateral preference. Studia psychol., 19, 1977, 2, 148-154
- Kováč, D.; Chmelař, V.; Linhart, J.: 25 let ČSAV a psychologie, Čs. psychol., 21, 1977, 6
- Markuš, A.: K možnostiam merania niaktých vlastností predstavitosti metódou výpovedí. Správy ÚEP SAV, 1977, č. 291
- Potašová, A.; Šípoš, I.: Short-term recall of acoustic stimuli in musically - trained and untrained Ss, 1977, Studia psychol., 19, 2, 155-158

- Potašová, A.; Ralmiová, O.; Árochová, O.: Stratégia hľadania u detí a dospelých, Psychol., a patopsychol., dieťaťa, 1977, č.6
- Potašová, A.: Stratégia v hľadacích úlohách, 1977, Správy ÚEP SAV, č. 276
- Rosová, V.: Podiel motivačných faktorov pri budovaní automatizovaných systémov riadenia, Zborník II. Konferencie: Automatizované systémy riadenia v doprave, Žilina, 1977, I. diel, str. 104-119
- Rosová, V.: Problematika motivácie vedúcich pracovníkov pri zavádzaní ASR, Správy ÚEP SAV, 1977, č. 293
- Ruisel, I.; Stempelová, J.: Niektoré formy laterálno-preferenčných vzťahov u dvoj a trojročných detí, Zborník pedopsychiatrických štúdií, Pogády, J. /Ed./ KÚNZ, Bratislava, 1977
- Ruisel, I.: Profesionálna adaptácia učňov stavebných profesií, Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 1977, č.2, str. 157-162
- Ruisel, I.: Effect of personality variables on the speed of comparison, Studia psychol., 19, 1977, č.2, str. 159-163
- Ruisel, I.: Relationship between performance in a simple perceptual task and some personality parameters, Studia psychol., 19, 1977, č.1, str. 4-11
- Ruisel, I.; Droppová, Z.: Vzťah rôznych foriem sériového polohového efektu ku krátkodobému pamäťovému výkonu u detí, Čs. psychologie, 21, 1977, č. 3, str. 225-234
- Ruisel, I.: Certain variables affecting short-term memory in children, Studia psychol., 19, 1977, č.3, str. 242-247
- Ruisel, I.: Lateralpräferenz in der Beziehung zum Intellekt, Studia psychol., 19, 1977, č.4, str. 304-308
- Ruisel, I.: Možnosti použitia škály PEN, Správy ÚEP SAV, č. 289
- Ruisel, I.: Pamäťové schopnosti v patológii: literárny prehľad, Správy ÚEP SAV, č. 290
- Ruisel, I.; Stempelová, J.: Niektoré aspekty odolnosti voči psychickej záťaži u alkoholikov, Protialkoholický obzor, 12, 1977, č.3, str. 143-152
- Ruisel, I.: Odolnosť voči záťaži u rozhodcov hádzanej, In: IV. svetový kongres ISSP, Praha, 3. - 9. X. 1977

- Sarmány, I.: Different performance in Stroop's interference test from the aspect of personality and sex, *Studia psychol.*, 19, 1977, č. 1, str. 60-67
- Sarmány, I.: Share of personality variables in relation to risk-taking behaviour, *Studia psychol.*, 19, 1977, č. 4, str. 318-321
- Striženeč, M.: Psychologické požiadavky na projektovanie a zavádzanie automatizovaných systémov riadenia, *Syntéza*, 10, 1977, č.4, str. 137-140
- Striženeč, M.: Zmena nárokov na operátora v chemickej výrobe vplyvom zavedenia riadiaceho počítača. *Správy ÚEP SAV*, 1977, č. 288
- Striženeč, M.: Mentálne zobrazenie ako odraz charakteristík prostredia. V: zborník 8. sympózia *Kybernetické aspekty živých systémov a ich prostredia. I. časť - Biokybernetika*. Tat. Lomnica, 7.-12. novembra 1977, str. 54-61
- Striženeč, M.: Characteristics of a mental model of controlled processes in man-operator. In: *IFAC Workshop on Computer Application in Discrete manufacturing*, Prague, 19.-23. 9. 1977, str. 1-8
- Striženeč, M.: On certain methodological questions of research into mental representation of problem solving. In: *3rd Prague Conf. Psychology of human learning and development*. Prague, 1977, str. 106
- Striženeč, M.: K metodologickým otázkam skúmania systému človek-počítač. Zborník IV. celoštát. konferencie o systémovom inženyrství, díl II/B, ČVST Dům techniky, Praha, 1977, str. 58-59
- Šebová, E.: Vplyv rôznych druhov hudby na ERK u osôb hudobne nadaných, *Správy ÚEP SAV*, č. 284
- Šebová, E.: Sociokultúrna determinácia postojov k alkoholu a pitiu, *Protialkoholický obzor*, 1977, č.6,
- Šípoš, I.; Hlavsa, J.: Rozvoj iniciatívy, tvorivosti a osobnosti pracujúcich. *Psychol., v ekon., Praxi* 11, 1976, č. 2-3, str. 172-175 /číslo vyšlo až v roku 1977/.
- Šípoš, I.: Pracovná skupina. In: Daniel, J.; Pikala, I. Red.; *Psychologické aspekty pracovného prostredia*. Bratislava, Práca 1976, str. 24-38 /vyšlo až v roku 1977/.

- Šípoš, I.: Riadenie a vedúci pracovník. In: Pikala, I.; Daniel, J. Red.: Psychologické aspekty pracovného prostredia. Bratislava, Práca 1976, str. 39-53 /vyšlo v roku 1977/.
- Šípoš, I.; Árochová, O.: Štrukturalizmus a psychológia. Filozofia, 32, 1977, č.2, str. 178-183
- Šípoš, I.; Halmiová, O.: Word recognition by bilinguals in a paradigm of intentional forgetting. Studia psychol., 19, 1977, č. 2, str. 171-174
- Šípoš, I.: Epizodická a sémantická pamäť. Správy ÚEP SAV, 1977, č.270
- Šípoš, I.; Horkovič, G.; Droppová, Z.: Systems approach to memory Psychology, neurophysiology, modelling. Studia psychol., 19, 1977, č.3, str. 178-190
- Šípoš, I.: Methodology and methods of memory research. Studia psychol., 19, 1977, č. 4, str. 275-286
- Štukovská, M.: Štatistické hodnotenie súvisu alternatívneho znaku s veličinou spojitou, Správy ÚEP SAV, 1977, č. 294
- Tkáč, P.: Zoznam skratiek psychologických /a príbuzných/ časopisov I.časť, II. časť, Správy ÚEP SAV, 1977, č. 280, 281
- Uherík, A.: Bilateral asymmetry of bioelectrical skin reactivity in varying stimulus situations, Studia psychol., 19, 2, 164-167
- Uherík, A.: Psychophysiological research of regulation, In: 3 rd Prague Conf. Psychology of human learning and development. Prague 1977, str. 114
- Valter, V.: Návrh zjednodušeného modelu elementárnych kompenzačných priebehov organizmu, Správy ÚEP SAV, 1977, č. 298
- Zelman, J.: Porovnanie objektívneho neurologického nálezu písaného na písacom stroji a na termináli počítača. Správy ÚEP SAV, 1977, č. 274
- Zelman, J.: Uplatnenie inžinierskej psychológie pri projektovaní a konštrukcii výrobných zariadení a systémov. In: Racionalizácia výroby technológiami tvárnenia, Bratislava, Dom techniky SVTS, 1977, str. 50-62